


BG	Leerplandoel Llinkid	Generiek doel Zill
<p>Geen (attitude)</p>	<p><b>LPD 1: De leerlingen beleven plezier aan en zijn gemotiveerd voor taal via cultuur, luisteren, lezen, spreken, schrijven, interactie en inzicht in het taalsysteem.</b>                      Samenhang algemene vorming: Engels-Frans LPD 1  <b>Wenken:</b>                      - Je kiest best voor een ruim aanbod aan verschillende soorten teksten zoals verhalen, poëzie, literaire fragmenten, (kort)films, strips, liedjes, games, luisterboeken, podcasts, vlogs, blogs, videoclips, memes ... (fictie en non-fictie, digitaal en niet-digitaal). Dat biedt veel mogelijkheden om te differentiëren en ‘leeskilometers’ te maken.</p>	<p>Totg1 plezier beleven aan taal en het spelen met taal</p>
<p><b>Communicatie en informatie</b>                      Iedereen leert om vaardig te communiceren in uiteenlopende situaties en leert kritisch en efficiënt met informatie omgaan (via diverse media).</p>		
BG	Leerplandoel Llinkid	Generiek doel Zill
	<p><b>LPD 2 De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van gesproken en geschreven teksten met deze kenmerken.</b>                      Samenhang algemene vorming: Engels-Frans LPD 2  <b>Wenken:</b>                      - Je kiest best voor een ruime variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (de leerlingen moeten de termen niet kennen), fictie en non-fictie, zowel digitaal als niet-digitaal. Digitaal of onlinelezen vraagt een andere vorm van lezen, bv. hoe omgaan met hyperlinks. Een bepaalde tekst kan vaak onder verschillende tekstsoorten vallen. Teksten zijn vaak mengvormen.                      - Het onderwerp van een tekst geeft in één of enkele woorden weer waarover de tekst gaat.                      - De globale inhoud geeft in algemene woorden weer waarover de tekst gaat.                      - Het bepalen van de hoofdgedachte en de hoofdpunten veronderstelt een grondiger tekstbegrip dan het weergeven van het onderwerp. De hoofdgedachte is het belangrijkste wat over het onderwerp gezegd wordt. Het is met andere woorden de centrale boodschap die de spreker/schrijver probeert over te brengen en die je in één of twee zinnen kan weergeven.                      - De hoofdpunten zijn alle inhoudelijke elementen die ondersteunend zijn voor die hoofdgedachte. Dat kan ook de gedachtegang zijn.</p>	<p>TOmn1 een mondelinge boodschap verwerken                      7-9:                      ➤ verwerken van steeds complexere boodschappen waarvan het onderwerp bekend is door:                      ➤ Tweezijdig (kijk)luisteren                      ➤ Eenzijdig (kijk)luisteren</p> <p>TOsn1 een schriftelijke boodschap verwerken                      6-9:                      ➤ steeds complexere talige en niet - talige boodschappen, afgestemd op interesse, leefwereld en leesniveau, verwerken                      ➤ inzetten van leesstrategieën met behulp van de leraar:                      ○ voorspellen - visualiseren - verbinden met voorkennis over het onderwerp, over tekstsoort en teksttype - nadenken over woordbetekenissen - terugblikken en herlezen - een schema maken op basis van de boodschap - leesgedrag afstemmen op leesdoel - begrip controleren - samenvatten</p>
	<p>↳ <b>LPD 2.1 De leerlingen bepalen onderwerp, globale inhoud, hoofdgedachte en hoofdpunten in teksten met een of meer andere kenmerken.</b>  <b>Wenken:</b>                      - Van zodra je de leerlingen aan de slag laat gaan met teksten met een of meer andere tekstkenmerken ben je verdiepend aan de slag. Je kan bv. kiezen voor een andere structuur, samenhang, inhoud, woordenschat.</p>	<p>TOsn1 een schriftelijke boodschap verwerken                      9-12:                      ➤ allerlei complexere talige en niet-talige boodschappen, afgestemd op interesse en ruimere leefwereld, verwerken</p>

<p><b>BG</b></p>	<p>- Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen LPD 2 van Nederlands Astroom.</p> <p><b>De leerling haalt onderwerp en relevante informatie uit geschreven en gesproken niet-fictionele teksten.</b></p> <p>Met het oog op maatschappelijke participatie zijn de teksten niet fictioneel en beogen ze toegang tot dagelijkse diensten en faciliteiten. De nadruk ligt op globaal lezen (het onderwerp bepalen) en op het selecteren van relevante info; dus niet op het achterhalen van de hoofdgedachte en de hoofdpunten. Kortom: de leerling is in staat om in het dagelijkse leven bij het lezen en horen van info globaal te begrijpen waarover het gaat en om de voor hem relevante info te kunnen selecteren. Voor het overige zijn kennis, strategieën en tekstkenmerken gelijklopend met het overeenkomstige LPD 2 van Nederlands B-stroom.</p>	
	<p><b>LPD 3 De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.</b></p> <p>Samenhang algemene vorming: Engels-Frans LPD 3</p> <p><u>Wenken:</u></p> <p>- Je kiest best voor een ruime variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (de leerlingen moeten geen termen kennen), zowel niet-digitale als digitale bronnen, o.a. sociale media, nieuwe media.</p> <p>- Voor deze leerlingen is het interessant om vooral zelf bronnen aan te reiken. Als leerlingen toch zelf op zoek moeten naar bronnen, is het belangrijk dat je hen daarbij begeleidt door enkele richtvragen aan te reiken, bv. over de datum van publicatie, over de zender, over het doel van de tekst of het doel van de lezer/luisteraar ... Bij het selecteren van relevante informatie is het kritisch bevragen van de inhoud van de bron belangrijk.</p> <p>↳</p>	<p><b>TOsn1 een schriftelijke boodschap verwerken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in instructies, schema's, tabellen en informatieve teksten uit tijdschriften en andere media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit verhalen en informatieve teksten, uit kinderboeken, schoolboeken en andere media)</li> <li>• Informatie beoordelen ( uit verhalen, brieven, uitnodigingen en reclameteksten uit verschillende media)</li> </ul> <p>2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ via modeling kennismaken met leesstrategieën             <ul style="list-style-type: none"> <li>○ voorspellen - visualiseren - verbinden met voorkennis over het onderwerp - nadenken over woordbetekenissen - terugblikken en herlezen - begrip controleren - vragen bedenken bij de boodschap - het leesdoel voor ogen houden</li> </ul> </li> </ul> <p><b>TOmn1 een mondelinge boodschap verwerken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in mededelingen, vragen, instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)</li> <li>• Informatie beoordelen ( uit oproepen, reclameboodschappen en verhalen uit verschillende media)</li> </ul> <p>2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ via modeling kennismaken met luisterstrategieën</li> </ul>

Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

		<p><b>TOtn1 nadenken over taalgebruik en de belangrijkste factoren van een communicatieve situatie. Daarbij taalbeschouwelijke informatie gebruiken.</b></p> <p>7 - 9:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ met behulp van de leraar boodschappen in betekenisvolle situaties die nauw aansluiten bij de leefwereld, waarnemen en er zich over verwonderen aan de hand van de vragen van het communicatiemodel</li> </ul> <p>9 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ met hulp van de leraar of met ondersteuning van een schema de doeltreffendheid van eigen taalgebruik en taalgebruik van anderen in betekenisvolle situaties onderzoeken aan de hand van de vragen van het communicatiemodel</li> <li>➤ bij het nadenken over de doeltreffendheid van taalgebruik volgende termen kennen en gebruiken:             <ul style="list-style-type: none"> <li>○ zender - boodschap - ontvanger - bedoeling - situatie - dialect, standaardtaal - moedertaal of thuistaal, vreemde taal - Nederlands, Frans, Duits, Engels</li> </ul> </li> </ul>
	<p><b>LPD 3.1 De leerlingen selecteren relevante informatie in teksten met een of meer andere kenmerken.</b></p> <p><u>Wenken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Van zodra je de leerlingen aan de slag laat gaan om relevante informatie te selecteren in teksten met een of meer andere tekstenmerken ben je verdiepend aan de slag. Je kan bv. kiezen voor een andere structuur, samenhang, inhoud, woordenschat.</li> <li>- Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen LPD 3 van Nederlands A-stroom.</li> </ul>	<p><b>TOsn1 een schriftelijke boodschap verwerken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in instructies, schema's, tabellen en informatieve teksten uit tijdschriften en andere media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit verhalen en informatieve teksten, uit kinderboeken, schoolboeken en andere media)</li> <li>• Informatie beoordelen ( uit verhalen, brieven, uitnodigingen en reclameteksten uit verschillende media)</li> </ul> <p>2,5 -12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ via modeling kennismaken met leesstrategieën             <ul style="list-style-type: none"> <li>○ voorspellen - visualiseren - verbinden met voorkennis over het onderwerp - nadenken over woordbetekenissen - terugblikken en herlezen - begrip controleren - vragen bedenken bij de boodschap - het leesdoel voor ogen houden</li> </ul> </li> </ul> <p><b>TOmn1 een mondelinge boodschap verwerken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in mededelingen, vragen, instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)</li> </ul>


Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

		<ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie beoordelen ( uit oproepen, reclameboodschappen en verhalen uit verschillende media)</li> </ul> <p>2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ via modeling kennismaken met luisterstrategieën</li> </ul>
	<p><b>LPD 4 De leerlingen verwerken mondelinge of schriftelijke informatie uit één bron met deze kenmerken in een voorgestructureerd schema.</b>          Samenhang algemene vorming: Natuur en ruimte LPD 6; Natuur, ruimte &amp; techniek LPD 5; Techniek LPD 4</p> <p><u>Wenken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- De leerlingen werken volgens een aangereikt stappenplan: info selecteren, analyseren, relateren, concluderen, structureren.</li> <li>- Als opstap kan je ervoor kiezen om de leerlingen eerst een schema te laten in- of aanvullen, daarna eens een schema maken met ondersteuning. Er kunnen verschillende soorten schema's aangeboden worden, bv. mindmap, kolommenschema, storyboard, info graphics ...</li> </ul> 	<p><b>TOmn1 een mondelinge boodschap verwerken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in mededelingen, vragen, instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)</li> <li>• Informatie beoordelen ( uit oproepen, reclameboodschappen en verhalen uit verschillende media)</li> </ul> <p>7 - 9:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ met hulp van de leraar luisterstrategieën steeds strategischer inzetten:</li> <li>• Een schema maken op basis van de boodschap</li> </ul> <p><b>TOsn1 een schriftelijke boodschap verwerken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in instructies, schema's, tabellen en informatieve teksten uit tijdschriften en andere media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit verhalen en informatieve teksten, uit kinderboeken, schoolboeken en andere media)</li> <li>• Informatie beoordelen ( uit verhalen, brieven, uitnodigingen en reclameteksten uit verschillende media)</li> </ul> <p>6 -9:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ inzetten van leesstrategieën op initiatief van en met hulp van de leraar:             <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Een schema maken op basis van de boodschap</li> </ul> </li> </ul> <p><b>IVzv4: specifieke strategieën inzetten om vragen, opdrachten, uitdagingen en problemen efficiënt aan te pakken</b></p> <p>4- 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ een vraag, een opdracht, een uitdaging, een probleem uitklaren en helder voorstellen - onder begeleiding de mogelijkheden onderzoeken om dit aan te pakken - uit een aanbod van mogelijkheden een strategie selecteren die past om tot een oplossing of een resultaat te komen</li> </ul>

Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

	<p><b>LPD 4.1 De leerlingen verwerken de informatie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• uit een beperkt aantal bronnen in een voor gestructureerd schema of in een zelfgekozen, gepast schema;</li> <li>• uit teksten met een of meer andere kenmerken.</li> </ul> <p><u>Wenken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Van zodra je de leerlingen aan de slag laat gaan om relevante informatie te selecteren in teksten met een of meer andere tekstenkenmerken ben je verdiepend aan de slag. Je kan bv. kiezen voor een andere structuur, samenhang, inhoud, woordenschat.</li> <li>- Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen LPD 4 van Nederlands Astroom.</li> </ul>	<p><b>TOsn1: een schriftelijke boodschap verwerken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in instructies, schema's, tabellen en informatieve teksten uit tijdschriften en andere media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit verhalen en informatieve teksten, uit kinderboeken, schoolboeken en andere media)</li> <li>• Informatie beoordelen ( uit verhalen, brieven, uitnodigingen en reclameteksten uit verschillende media)</li> </ul> <p>9- 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ verwerken van informatie uit verschillende boodschappen door:             <ul style="list-style-type: none"> <li>○ informatie schematiseren</li> </ul> </li> </ul> <p><b>IVzv4: specifieke strategieën inzetten om vragen, opdrachten, uitdagingen en problemen efficiënt aan te pakken</b></p> <p>10 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ in onderling overleg met andere leerlingen of individueel zoeken naar de meest geschikte strategie om een vraag, een opdracht, een uitdaging of een probleem op te lossen - tijdens het oplossingsproces nagaan in welke mate de gekozen strategie effectief is - indien gewenst de gekozen strategie bijsturen</li> </ul> <p><b>IVzv3: doelgericht en efficiënt handelen door taken te plannen, uit te voeren, erop te reflecteren en waar nodig bij te sturen in functie van zelfredzaamheid en zelfstandig functioneren</b></p>
	<p><b>LPD 5 De leerlingen brengen met spreek- en schrijfgemak mondelinge en schriftelijke boodschappen (vereisten) over in eenvoudige communicatieve situaties.</b></p> <p>Samenhang algemene vorming: Engels-Frans LPD 4; Mavo LPD 1 <u>Voorbeelden van communicatieve situaties:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- spontaan vertellen (over gevoelens, ervaringen, handelingen, verwachtingen, fantasieën);</li> <li>- zich expressief uiten (over gevoelens, gedachten, meningen, fantasieën);</li> <li>- informatie weergeven in beschrijvingen, instructies, vragen en antwoorden;</li> <li>- persoonlijk verslag uitbrengen (een ervaring, een behandeld onderwerp).</li> </ul> <p>Het gaat hier zowel om teksten die vanuit persoonlijke doeleinden (ervaringen, ideeën, gevoelens, standpunten, meningen ...) dan wel vanuit meer zakelijke</p>	<p><b>TOtg4 mondeling en schriftelijk willen en durven communiceren en het nut daarvan inzien</b></p> <p><b>TOmn2 een mondelinge boodschap overbrengen</b></p> <p>9 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ spreekgemak ervaren</li> </ul> <p>9-12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ boodschappen overbrengen met: gepaste formuleringen - inhoudelijke samenhang - aandacht voor spreektechnische aspecten - aandacht voor niet-talige aspecten (zoals mimiek en lichaamstaal)</li> </ul> <p><b>TOsn3 een schriftelijke boodschap overbrengen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• vrij schrijven (over gevoelens, ervaringen, gedachten, verwachtingen)</li> </ul>

Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

	<p>doelinden (verslag, presentatie, uitnodiging, uitleg over een leerstofonderdeel ...) geproduceerd worden.</p> <p>- Alle tekstsoorten komen aan bod, het is vooral belangrijk om binnen de diverse tekstsoorten een breed gamma aan teksten te laten schrijven, bv. e-mail, flyer, uitnodiging, bericht, affiche, artikel, presentatie, notities ..., zowel digitale als nietdigitale teksten krijgen er een plaats o.a. sociale media, nieuwe media, digitale en nietdigitale bronnen en materialen kunnen inspireren. Een bepaalde tekst kan vaak onder verschillende tekstsoorten vallen. Teksten zijn ook vaak mengvormen.</p> <p>- Schrijven betekent ook ontwerpen: leerlingen brengen zakelijke boodschappen op een beeldende en originele manier, ze kunnen zich ook hier creatief uitdrukken, leerlingen denken na over hoe ze een zakelijke boodschap aantrekkelijk kunnen brengen bv. door loperwoorden te vermijden enz.</p> <p>- Je kan schrijf- of spreekkaders aanbieden, korte stappenplannen of kijkwijzers aanreiken; dat zijn meteen ook kansen om te differentiëren.</p> <p>- Om hun mondelinge en schriftelijke boodschappen op te bouwen kunnen ze ook andere bronnen gebruiken, die kunnen hen met aanvullende of nieuwe ideeën confronteren.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zich expressief uiten (over gevoelens, gedachten, meningen en fantasieën)</li> <li>• informatie overzichtelijk neerschrijven (in aantekeningen, antwoorden, oproepen, instructies, formuleren, correspondentie)</li> <li>• een verslag schrijven (over gebeurtenissen, (voor)gelezen verhalen of teksten)</li> </ul> <p>9 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ schrijfgemak ervaren</li> </ul> <p>9 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ boodschappen schrijven met: gepaste woordkeuze en correcte zinsbouw - inhoudelijke samenhang - beeldende elementen ter ondersteuning van de boodschap</li> </ul> <p><b>TOtn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• tekst, tekststructuren en alfabetische ordening</li> </ul> <p>2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ experimenteren met talige en niet-talige elementen die structuur in mondelinge en schriftelijke boodschappen aanbrenge</li> <li>➤ talige en niet-talige elementen die structuur in mondelinge en schriftelijke boodschappen aanbrenge, waarnemen en er zich over verwonderen</li> </ul>
<p><b>BG</b></p>	<p><b>LPD 5.1 De leerlingen brengen mondelinge en schriftelijke boodschappen over in teksten met andere criteria, met een of meer andere vereisten.</b></p> <p>Wenken:</p> <p>- Van zodra je de leerlingen gesproken en geschreven teksten met een of meer andere tekstkenmerken laat produceren, ben je verdiepend aan de slag. Je kan kiezen voor een andere structuur, samenhang, inhoud, woordenschat.</p> <p>- Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen LPD 6 van Nederlands A-stroom.</p> <p><b>De leerling drukt zich schriftelijk en mondeling verstaanbaar uit.</b>  <b>In vergelijking met het overeenkomstige LPD 5 in Nederlands B stroom is het taalinzicht beperkt; dat betekent dat de leerling kennis heeft van taalgedragsconventies en registers, eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen, spelling van frequente woorden en uitspraak van hoogfrequente klanken en combinaties. Bij het schrijven en het spreken wordt verwacht dat uitspraak,</b></p>	<p><b>TOtg5 bereid zijn om taal correct, verzorgd en gepast te gebruiken</b></p> <p><b>TOmn2 een mondelinge boodschap overbrengen</b></p> <p>9 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ spreekgemak ervaren</li> <li>➤ boodschappen overbrengen met: gepaste formuleringen - inhoudelijke samenhang - aandacht voor spreektechnische aspecten - aandacht voor niet-talige aspecten (zoals mimiek en lichaamstaal)</li> </ul> <p><b>TOsn3 een schriftelijke boodschap overbrengen</b></p> <p>9 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ schrijfgemak ervaren</li> <li>➤ boodschappen schrijven met: gepaste woordkeuze en correcte zinsbouw - inhoudelijke samenhang - beeldende elementen ter ondersteuning van de boodschap</li> </ul>


Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

	<p>woordkeuze, zinsbouw, spelling, register en lichaamstaal het overbrengen van de boodschap niet in de weg staan. Kortom: de leerling is in staat om in het dagelijkse leven zowel schriftelijk als mondeling duidelijk te maken wat hij bedoelt.</p>	<p>TOsn4 bij het schrijven aandacht besteden aan zins- en tekststructuur, lay-out en beeldende elementen, leesbaarheid, spelling en interpunctie 9 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ aandacht besteden aan de structuur van de boodschap</li> </ul> <p>TOtn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• tekst, tekststructuren en alfabetische ordening</li> </ul> <p>2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ experimenteren met talige en niet-talige elementen die structuur in mondelinge en schriftelijke boodschappen aanbrengen</li> <li>➤ talige en niet-talige elementen die structuur in mondelinge en schriftelijke boodschappen aanbrengen, waarnemen en er zich over verwonderen</li> </ul>
	<p><b>LPD 6 De leerlingen nemen actief deel aan eenvoudige mondelinge en schriftelijke interactie (kenmerken en minimumvereisten).</b> Samenhang algemene vorming: Engels-Frans LPD 5</p> <p><u>Wenken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Bij schriftelijke interactie kies je best voor een breed gamma van teksten, bv. bericht via een leerplatform, sociale media (bv. WhatsApp, berichten op een forum ...) ... Voorbeelden bij mondelinge interactie: dialoog, klasgesprek, groepswork, duo-oefeningen ...</li> <li>- Bij interactie is er een afwisseling tussen de receptieve (lezen en luisteren) en de productieve (schrijven en spreken) vaardigheden. Algemeen geldt dat de communicatie plaatsvindt in passende, verzorgde taal.</li> <li>- Bij deze doelstelling kan je specifieke aandacht besteden aan de strategieën in functie van een gepaste en zo correct mogelijke interactie. (zie LPD 19)</li> </ul>	<p>TOmn3 actief deelnemen aan een gesprek</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Tweegesprek</li> <li>• Gesprek in kleine kring of groep</li> <li>• klasgesprek</li> </ul> <p>7 - 9:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ gesprekken voeren met leeftijdsgenoten en bekende volwassenen over onderwerpen uit hun leefwereld</li> </ul> <p>TOsn3 een schriftelijke boodschap overbrengen</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• vrij schrijven (over gevoelens, ervaringen, gedachten, verwachtingen)</li> <li>• zich expressief uiten (over gevoelens, gedachten, meningen en fantasieën)</li> <li>• informatie overzichtelijk neerschrijven (in aantekeningen, antwoorden, oproepen, instructies, formuleren, correspondentie)</li> </ul>
	<p><b>LPD 6.1 Leerlingen nemen actief deel aan mondelinge en schriftelijke interactie en zetten daarbij teksten in met een of meer andere kenmerken en vereisten.</b></p> <p><u>Wenken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Van zodra je de leerlingen gesproken en geschreven teksten met een of meer andere tekstkenmerken aan de slag laat gaan, ben je verdiepend aan de slag. Je kan kiezen voor een andere structuur, samenhang, inhoud, woordenschat.</li> <li>- Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen LPD 7 van Nederlands A-stroom.</li> </ul>	<p>TOmn3 actief deelnemen aan een gesprek</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Tweegesprek</li> <li>• Gesprek in kleine kring of groep</li> <li>• klasgesprek</li> </ul> <p>9 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ gesprekken voeren..</li> </ul> <p>TOsn3 een schriftelijke boodschap overbrengen</p>





Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

	<p><b>De leerling neemt deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.</b>          Het betreft zowel uitwisseling van persoonlijke boodschappen als feitelijke informatie. In functie van de schriftelijke en mondelinge interactie is de kennis nodig van de andere doelen basisgeletterdheid Nederlands (cf. bij LPD 2 en 5). Ook de kenmerken waaraan de uitwisseling moet voldoen zijn terug te vinden bij die doelen. In vergelijking met het overeenkomstige LPD 6 in de B-stroom is de strategie ‘rekening houden met het doel van de interactie’ niet weerhouden en wordt de strategie ‘het register afstemmen op de gesprekspartner of correspondent’ verder afgebakend: de afstemming zorgt ervoor dat de interactie mogelijk blijft.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• vrij schrijven (over gevoelens, ervaringen, gedachten, verwachtingen)</li> <li>• zich expressief uiten (over gevoelens, gedachten, meningen en fantasieën)</li> <li>• informatie overzichtelijk neerschrijven (in aantekeningen, antwoorden, oproepen, instructies, formuleren, correspondentie)</li> <li>• een verslag schrijven (over gebeurtenissen, (voor)gelezen verhalen of teksten)</li> </ul> <p>9 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ schrijfgemak ervaren</li> <li>➤ boodschappen schrijven met: gepaste woordkeuze en correcte zinsbouw - inhoudelijke samenhang - beeldende elementen ter ondersteuning van de boodschap</li> </ul> <p>T0sn4 bij het schrijven aandacht besteden aan zins- en tekststructuur, lay-out en beeldende elementen, leesbaarheid, spelling en interpunctie</p> <p>9 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ aandacht besteden aan de structuur van de boodschap</li> </ul> <p>MZkm4 vloeiend schrijven</p> <p>6 -8:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ schrift kiezen als expressie en communicatiemiddel</li> </ul>
	<p><b>LPD 7 De leerlingen gebruiken gekende en nieuwe woorden, woordgroepen en heel eenvoudig figuurlijk taalgebruik op een gepaste manier om een boodschap over te brengen.</b>  <u>Wenken:</u>          - Binnen onderwijs Nederlands is naast aandacht voor Standaardnederlands en hun dagelijks taalgebruik, ook aandacht voor specifieke taalregisters zoals school- en vaktaal. Je werkt gericht aan de verwerving en versterking van taal. Samenwerken met andere vakken kan deze doelstelling ondersteunen. Dat kan door bv. eens een tekst uit een ander vak aan te bieden, leerlingen te ondersteunen bij talige aspecten die in andere vakken aan bod komen ...</p>	<p>T0tn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Betekenissen van woorden en woordgroepen</li> </ul> <p>2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ zelf bepalen welke woordbetekenissen je wil onderzoeken of inschatten welke woordbetekenissen je nodig hebt in functie van de boodschap</li> </ul>
	<p><b>LPD 7.1 De leerlingen variëren in woordenschat en zijn trefzeker in hun woord- en taalgebruik.</b>  </p>	<p>T0tn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Betekenissen van woorden en woordgroepen</li> </ul> <p>2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ zelf bepalen welke woordbetekenissen je wil onderzoeken of inschatten welke woordbetekenissen je nodig hebt in functie van de boodschap</li> </ul>



Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

## LITERATUUR

Leerlingen leren via taal van cultuur genieten en er creatief mee omgaan. Iedereen kan kennismaken met kunst en literatuur om andere zienswijzen en perspectieven te ontdekken en hun eigen emotioneel leven te verrijken

BG	Leerplandoel Llinkid	Generiek doel Zill
	<p><b>LPD 8 De leerlingen verwoorden hun gedachten en gevoelens bij het lezen en beluisteren van verschillende soorten artistiek-literaire teksten.</b></p> <p>Samenhang algemene vorming: Artistieke vorming LPD 9; Beeld LPD 8; Engels-Frans LPD 8; Godsdienst LPD V 9; Muziek LPD 9</p> <p><u>Wenken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Je kan leerlingen naast de traditionele literaire genres (proza, poëzie en drama) laten kennismaken met veel verschillende soorten teksten met een artistieke inslag. Voorbeelden: lied, graphic novel, autobiografie, (kort)film, strip, game, videoclip, jeugdtheater ...</li> <li>- Ook bij lezen en luisteren kan je beelden en het non-verbale/kijken een plaats geven. Leerlingen leren kijken, met beelden omgaan, ze leren die beelden 'lezen' en begrijpen, ze ontdekken dat beelden vaak aanvullende informatie geven of een boodschap verduidelijken.</li> </ul>	<p><b>TOmn2 een mondelinge boodschap overbrengen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Spontaan vertellen over gevoelens, ervaringen, gedachten, handelingen, verwachtingen</li> </ul> <p><b>TOsn1 een schriftelijke boodschap verwerken</b> 2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ luisteren naar, genieten van, praten over, nadenken over voorgelezen fictie en non-fictie. Boekenkeuze en leesbeleving bespreken en/of creatief uiten</li> </ul> <p><b>Mugr1 de wereld open benaderen met aandacht voor en goesting in het kunstzinnige, de verbeelding, de creativiteit en het esthetische</b></p> <p><b>SEgb1 gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken</b> 2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ in dialoog met vertrouwde volwassenen, in een eenvoudige taal beschrijven hoe men bepaalde situaties beleeft</li> </ul> <p><b>SEiv3 in het eigen gedrag rekening houden met de gevoelens en de behoeften van anderen zonder zichzelf te verliezen</b></p>
	<p><b>LPD 9 De leerlingen verwerken hun (lees)ervaring met ondersteuning van elementaire en narratieve concepten bij het lezen en beluisteren van artistiek-literaire teksten.</b></p> <p><b>Elementaire literaire en narratieve concepten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• het verloop volgen: de verhaallijn;</li> <li>• de hoofdgedachte achterhalen: thema of onderwerp;</li> <li>• personages, ruimte en tijd situeren;</li> <li>• onderscheid fictie en non-fictie herkennen en benoemen;</li> <li>• het doel aangeven (van de kunst- en cultuuruiting).</li> </ul> <p><u>Wenken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Dit betekent geen analyse van de tekst, het analyseren heeft te maken met de verwoording; leerlingen spreken bv. over waar en wanneer een verhaal zich afspeelt, wie er in het verhaal een rol speelt, leerlingen wisselen hun ervaring uit met anderen (klasgenoten, leraar ...).</li> </ul>	<p><b>TOmn1 een mondelinge boodschap verwerken</b> 4- 7:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ verwerken van informatie uit eenvoudige verhalen met weinig (audio)visuele ondersteuning en uit verhalen met complexere verhaallijn(en) met veel (audio) visuele ondersteuning door: de bedoelingen en het plan van de personage te ontdekken - de verhaallijn(en) te ontdekken en te reconstrueren</li> </ul> <p><b>TOsn1 een schriftelijke boodschap verwerken</b> 6 - 9:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ steeds complexere talige en niet-talige boodschappen, afgestemd op interesse, leefwereld en leesniveau, verwerken</li> <li>➤ + leesstrategieën</li> </ul>



Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

		<p><b>T0tn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Teksten, tekststructuren en alfabetische ordening</li> </ul> <p>2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ kenmerken die boodschappen van elkaar onderscheiden (zoals fictie en non-fictie) waarnemen en er zich over verwonderen</li> </ul> <p>6 - 9:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ fictie en non-fictie onderzoeken, en daarbij de termen fictie en non-fictie kennen en gebruiken</li> </ul> <p><b>T0tg1 plezier beleven aan taal en het spelen met taal</b></p>
	<p><b>LPD 9.1 De leerlingen verwerken hun leeservaring op een verdiepend niveau:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• het onderscheid herkennen tussen acteur en personage; tussen fictieverhaal, non-fictieverhaal en een fictieverhaal gebaseerd op waargebeurde feiten;</li> <li>• in verhalen verschillende verhaallijnen onderscheiden en reconstrueren;</li> <li>• hun gedachten en gevoelens verwoorden;</li> <li>• met ondersteuning van elementaire literaire en narratieve concepten bij lezen en beluisteren van artistiek-literaire teksten.</li> </ul> <p><b>Elementaire en narratieve concepten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• het verloop volgen: de verhaallijn (chronologisch en niet chronologisch, flashforward en flashback);</li> <li>• de hoofdgedachte achterhalen: thema of onderwerp;</li> <li>• personages (hoofd- en nevenpersonages), ruimte en tijd situeren;</li> <li>• artistiek-literaire teksten;</li> <li>• eenvoudige stilistische kenmerken;</li> <li>• samenhang vorm-inhoud.</li> </ul> <p><b>Wenken:</b> - Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen LPD 9 van Nederlands A-stroom.</p>	<p><b>T0sn1 een schriftelijke boodschap verwerken</b></p> <p>6 - 9:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ steeds complexere</li> <li>➤ + leesstrategieën</li> </ul> <p><b>T0mn1 een mondelinge boodschap verwerken</b></p> <p>4-7:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ verwerken van informatie uit eenvoudige verhalen met weinig (audio)visuele ondersteuning en uit verhalen met complexere verhaallijn(en) met veel (audio)visuele ondersteuning door: de bedoelingen en het plan van de personages te ontdekken - de verhaallijn(en) te ontdekken en te reconstrueren</li> </ul> <p><b>T0tn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Teksten, tekststructuren en alfabetische ordening</li> </ul> <p>2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ kenmerken die boodschappen van elkaar onderscheiden (zoals fictie en non-fictie) waarnemen en er zich over verwonderen</li> </ul> <p>6 - 9:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ fictie en non-fictie onderzoeken, en daarbij de termen fictie en non-fictie kennen en gebruiken</li> </ul>
	<p><b>LPD 10 De leerlingen erkennen het belang van artistiek-literaire teksten voor zichzelf en de eigen leefwereld.</b></p> <p>Samenhang algemene vorming: Artistieke vorming LPD 19; Beeld LPD 19; Engels-Frans B LPD 10; Godsdienst LPD V 4, 9; Muziek LPD 21;</p> <p><b>Wenken:</b> - De meerwaarde kan zijn dat de leerlingen inspiratie, plezier, troost, ontroering ... vinden in talige cultuuruitingen en verschillende</p>	<p><b>T0tg1 plezier beleven aan taal en het spelen met taal</b></p> <p><b>T0sn2 voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te kunnen begrijpen</b></p> <p>2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ genieten van voorlezen</li> </ul> <p>6 - 12:</p>

Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

	<p>(nieuwe/andere) soorten artistiek-literaire teksten ontdekken. Dit betekent geen analyse.</p>	<p>➤ genietend lezen</p> <p>Mugr1 de wereld open benaderen met aandacht voor en goesting in het kunstzinnige, de verbeelding, de creativiteit en het esthetische</p>
	<p><b>LPD 11 De leerlingen verbinden artistiek-literaire teksten met zichzelf en de eigen leefwereld en gaan respectvol en constructief om met individuen, groepen en thema's.</b>  <b>Strategieën om respectvol en constructief met elkaar om te gaan.</b>  <u>Wenken:</u>          - Teksten 'verbinden' betekent onder andere identiteit en empathisch vermogen ontwikkelen, waarden herkennen, erkennen, confronteren, verbeelden ...; bij het spreken over bv. de personages in het verhaal, maar ook bij het uitwisselen van hun ervaring met anderen (klasgenoten, leraar ...).</p>	<p>Mugr1 de wereld open benaderen met aandacht voor en goesting in het kunstzinnige, de verbeelding, de creativiteit en het esthetische</p> <p>SErv4 bewust sociale rollen opnemen die zowel het individueel als het groepsbelang ten goede komen in diverse situaties en contexten</p> <p>SEgb1 gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken</p> <p>2,5 - 12:          ➤ in dialoog met vertrouwde volwassenen, in een eenvoudige taal beschrijven hoe men bepaalde situaties beleefd</p> <p>SEiv3 in het eigen gedrag rekening houden met de gevoelens en de behoeften van anderen zonder zichzelf te verliezen</p>
	<p><b>LPD 12 De leerlingen drukken zich op een creatieve manier uit:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• verschillende soorten artistiek-literaire teksten creëren en presenteren;</li> <li>• creatief omgaan met taal: beeldspraak, rijm, ritme, lay-out;</li> <li>• ervaringen uitwisselen met medeleerlingen;</li> <li>• waardering uitdrukken voor de creaties van anderen.</li> </ul> <p>Samenhang algemene vorming: Artistieke vorming LPD 12, 18; Beeld LPD 12, 18; Engels - Frans LPD 9; Muziek LPD 14, 20</p> <p><u>Voorbeelden:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Een verhaal, een gedicht, een lied, een dialoog, een improvisatie-oefening ... Zowel de schriftelijke als de mondelinge variant komt aan bod.</li> <li>- De leerlingen kunnen zich op een creatieve manier uitdrukken door bv. verschillende stijlfiguren te gebruiken zoals vergelijkingen en metaforen, overdrijving.</li> <li>- Communiceren en het proces van creëren blijven de belangrijkste doelen. Leerlingen leren inzien dat zich creatief uitdrukken over een manier van zichzelf te uiten gaat.</li> <li>- Het presenteren kan je ruim invullen op basis van de interesse van de leerling, bv. digitaal en niet-digitaal, verschillende vormen en technieken zoals beeldend, verbaal en non-verbaal, vakoverstijgend ...</li> <li>- Het zou goed zijn om hier zelf inspiratie aan te reiken, de leerlingen</li> </ul>	<p>Mugr2 durven fantaseren en verbeelden</p> <p>MUgr3 zich bewust worden van de eigen muzische en creatieve mogelijkheden (talenten) en die tonen</p> <p>MUgr5: inspelen op de muzische mogelijkheden zien en benutten</p> <p>SEgb1 gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken</p> <p>IKwn1 gevoelig zijn voor wat zinvol, goed, schoon, waardevol ... is en voor zichzelf en voor anderen een persoonlijk geweten ontwikkelen</p> <p>TOsn4 bij het schrijven aandacht besteden aan zins- en tekststructuur, lay-out en beeldende elementen, leesbaarheid, spelling en interpunctie.</p> <p>2,5 - 12:          ➤ experimenteren met lay-out en beeldende elementen bij het overbrengen van schriftelijke boodschappen</p> <p>TOtn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken. --&gt; "experimenteren"</p>



Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

	<p>te laten waarnemen, zich te verwonderen, toe te passen en te creëren. Je kan leerlingen ook ervaringen laten uitwisselen met mensen buiten de eigen klasgroep</p>	<p>T0tg1 plezier beleven aan taal en het spelen met taal</p> <p>T0tg4 mondeling en schriftelijk willen en durven communiceren en het nut daarvan inzien</p>
	<p><b>LPD 12.1 De leerlingen gaan creatief om met taal: beeldspraak en stijlfiguren.</b>  <u>Wenken:</u>          - Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen LPD 10 van Nederlands A-stroom.</p>	<p>MUgr2 durven fantaseren en verbeelden</p> <p>MUgr3 zich bewust worden van de eigen muzische en creatieve mogelijkheden (talenten) en die tonen</p> <p>MUgr5 inspelen op de muzische mogelijkheden zien en benutten</p> <p>SEgb1 gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken</p> <p>T0sn4 bij het schrijven aandacht besteden aan zins- en tekststructuur, lay-out en beeldende elementen, leesbaarheid, spelling en interpunctie.</p> <p>2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ experimenteren met lay-out en beeldende elementen bij het overbrengen van schriftelijke boodschappen</li> </ul> <p>T0tn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken. --&gt; “experimenteren”</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Betekenis van woorden en woordgroepen</li> </ul> <p>9 - 12 figuurlijk taalgebruik onderzoeken:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Woorden of woordgroepen die in de letterlijke of de figuurlijke betekenis gebruikt worden</li> <li>○ Het gebruik en de betekenis van frequent gebruikte uitdrukkingen en daarbij de term ‘uitdrukking’ kennen en gebruiken</li> </ul>

## IDENTITEIT EN DIVERSITEIT

Taal is nodig om een eigen identiteit te ontwikkelen en andere culturele aspecten te begrijpen. Met verschillende culturen hangen verschillende taaluitingen, taalvariëteiten en talen samen. Voor die verschillen openstaan en ermee in contact komen is belangrijk om duurzaam en respectvol met elkaar te kunnen samenleven.

BG	Leerplandoel Llinkid	Generiek doel Zill
	<p><b>LPD 13 De leerlingen tonen een positief talige grondhouding:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• gaan respectvol om met overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen;</li> <li>• aanvaarden de gelijkwaardigheid van talen;</li> <li>• erkennen de meertalige identiteit en durven de eigen meertaligheid inzetten.</li> </ul> <p style="margin-left: 20px;">Samenhang algemene vorming: Engels - Frans LPD 7</p> <p><u>Wenken:</u></p> <p>- Je kan vanuit de aandacht voor meertaligheid in de klas/op school de mogelijkheden ervan in zetten (brede talige diversiteit). Dat kan bv. gebeuren bij woordleerstrategieën, bij de keuze voor gepaste taalregisters en taalconventies in diverse communicatieve situaties ... De leraar nodigt de leerlingen dan uit om na te denken over gelijkenissen en verschillen, om een transfer te maken tussen talen. Aandacht hebben voor het niet hiërarchisch bekijken van talen.</p>	<p>T0tg2 openstaan voor talige diversiteit en de gelijkwaardigheid van talen aanvaarden</p> <p>T0tg3 de meertalige identiteit van medeleerlingen erkennen en de eigen meertaligheid durven inzetten</p> <p><b>SErv2 de verscheidenheid van mensen als rijkdom ervaren en deze benutten</b></p>
	<p><b>LPD 14 De leerlingen onderscheiden overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen.</b></p> <p><u>Wenken:</u></p> <p>- Je kan leerlingen aspecten van taal laten vergelijken met die van andere talen zoals met Frans of Engels. Ook de thuistaal bij deze doelstelling inzetten kan belangrijk zijn. Dat kan bv. gebeuren bij woordleerstrategieën, bij de keuze voor gepaste taalregisters en taalconventies in diverse communicatieve situaties ... De leraar nodigt de leerlingen dan uit om na te denken over gelijkenissen en verschillen, om een transfer te maken tussen talen. Dat gebeurt op een eenvoudige manier.</p>	<p>T0tg2 openstaan voor talige diversiteit en de gelijkwaardigheid van talen aanvaarden</p> <p>T0tg3 de meertalige identiteit van medeleerlingen erkennen en de eigen meertaligheid durven inzetten</p> <p>T0tn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Klank en rijm</li> </ul> <p>4-12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ klanken waarnemen en zich er over verwonderen: de uitspraak van klanken - de plaats - van klanken in woorden - klanken in verschillende talen, in standaardtaal en in dialecten</li> </ul>
	<p><b>LPD 15 De leerlingen tonen durf om</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• met taal aan de slag te gaan;</li> <li>• op een gepaste manier kansen te grijpen;</li> <li>• voor zichzelf op te komen;</li> <li>• tot oplossingen te komen.</li> </ul>	<p>T0tg4 mondeling en schriftelijk willen en durven communiceren en het nut daarvan inzien</p> <p>T0tg5 bereid zijn om taal correct, verzorgd en gepast te gebruiken</p> <p><b>IVoz1 initiatief nemen. Een eigen idee, beweging, project of activiteit enthousiast en volhardend vorm en inhoud geven</b></p>

Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

		<p>SErv4 bewust sociale rollen opnemen die zowel het individueel als het groepsbelang ten goede komen in diverse situaties en contexten</p> <p>IKid2 een positief, realistisch zelfbeeld opbouwen</p>
	<p><b>LPD 16 De leerlingen gebruiken taal als instrument om eigen gedachten, gevoelens en ervaringen te ordenen.</b>                  Samenhang algemene vorming: Mavo LPD 1  <u>Wenken:</u>                  - Ordenen om de wereld beter te begrijpen; ordenen betekent betekenis geven, interpreteren, begrijpen, leren kennen, boodschappen doorhebben, concepten uitbreiden, verwerven van nieuwe woorden ...                  - Je kan leerlingen kritisch leren omgaan met boodschappen en hen daarbij bv. ik-boodschappen laten verwoorden.</p>	<p>TOtg4 mondeling en schriftelijk willen en durven communiceren en het nut daarvan inzien</p> <p>TOmn2 een mondelinge boodschap overbrengen</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Spontaan vertellen over gevoelens, ervaringen, gedachten, handelingen, verwachtingen</li> </ul> <p>TOsn3 een schriftelijke boodschap overbrengen</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vrij schrijven over gevoelens, ervaringen, gedachten, verwachtingen</li> <li>• Zich expressief uiten over gevoelens, gedachten, meningen, fantasieën</li> </ul>



## TAAL, TAALGEBRUIK EN TAALSYSTEEM

Taalsysteem en strategieën ondersteunen het taalgebruik en zijn geen doel op zich.  
De doelen uit deze component staan in nauwe relatie met de andere leerplandoelen.

BG	Leerplandoel Llinkid	Generiek doel Zill						
	<p><b>LPD 17 De leerlingen gebruiken het inzicht in taal om boodschappen over te brengen en te begrijpen:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>communicatiemodel toepassen: zender, boodschap, ontvanger, kanaal, doel;</b></li> <li>• <b>taalhandelingen gebruiken;</b></li> <li>• <b>taalregisters gebruiken: Standaardnederlands, regionale en sociale taalvariëteiten in het Nederlands;</b></li> <li>• <b>taalgedragsconventies inzetten: afspraken die behoren bij taalgebruik in bepaalde situaties;</b></li> <li>• <b>stereotypering.</b></li> </ul> <p style="padding-left: 20px;">Taalhandelingen zoals beweren, meedelen, beloven, om informatie vragen, verzoeken, zich verontschuldigen, waarschuwen, groeten, bedanken</p> <p style="padding-left: 20px;">Samenhang algemene vorming: Engels-Frans LPD 13; Mavo LPD 13</p> <p><b>Wenken:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Het accent ligt hier duidelijk bij het overbrengen en begrijpen van de boodschap. De doelstelling beoogt een geïntegreerde aanpak met andere doelen.</li> <li>- De leerlingen denken na over het taalgebruik (hun communicatie) met de negen vragen van het communicatiemodel.</li> <li>- De leerlingen zoeken welke informatie ze in een zin vinden, dat kan met sleutelvragen.</li> <li>- Taalgedragsconventies kan je best beperken tot de meest relevante, bv. correct en gepast aanspreken van volwassenen, aandacht voor register ...</li> <li>- Leerlingen verwerven inzicht en reflecteren op hun taal en op het taalsysteem. Reflecteren, nadenken over, gebruiken ... betekent ook waarnemen, interpreteren en begrijpen, verwerken:</li> </ul> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <thead> <tr style="background-color: #cccccc;"> <th style="width: 33%; text-align: center;">1 waarnemen</th> <th style="width: 33%; text-align: center;">2 begrijpen en interpreteren</th> <th style="width: 33%; text-align: center;">3 verwerken</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">Zich verwonderen Zich verbazen Stilstaan bij Verkennen Zich vragen stellen herkennen</td> <td style="text-align: center;">Verwoorden Bespreken Verklaren Vergelijken Verbanden leggen Begrippen ordenen</td> <td style="text-align: center;">Redeneren Beoordelen Toepassen Besluiten Verbeteren Aanpassen Plezier beleven</td> </tr> </tbody> </table>	1 waarnemen	2 begrijpen en interpreteren	3 verwerken	Zich verwonderen Zich verbazen Stilstaan bij Verkennen Zich vragen stellen herkennen	Verwoorden Bespreken Verklaren Vergelijken Verbanden leggen Begrippen ordenen	Redeneren Beoordelen Toepassen Besluiten Verbeteren Aanpassen Plezier beleven	<p style="color: #00a086;">T0tg5 bereid zijn om taal correct, verzorgd en gepast te gebruiken</p> <p style="color: #00a086;">T0sn1 een schriftelijke boodschap verwerken</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in instructies, schema's, tabellen en informatieve teksten uit tijdschriften en andere media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit verhalen en informatieve teksten, uit kinderboeken, schoolboeken en andere media)</li> <li>• Informatie beoordelen ( uit verhalen, brieven, uitnodigingen en reclameteksten uit verschillende media)</li> </ul> <p style="color: #00a086;">T0sn3 een schriftelijke boodschap overbrengen</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• vrij schrijven (over gevoelens, ervaringen, gedachten, verwachtingen)</li> <li>• zich expressief uiten (over gevoelens, gedachten, meningen en fantasieën)</li> <li>• informatie overzichtelijk neerschrijven (in aantekeningen, antwoorden, oproepen, instructies, formuleren, correspondentie)</li> </ul> <p style="color: #00a086;">T0tn1 nadenken over taalgebruik en de belangrijkste factoren van een communicatieve situatie. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken</p> <p>7-9:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ bij het nadenken over het communicatiemodel volgende termen kennen en gebruiken: spreken, schrijver - luisteraar, lezer</li> </ul> <p style="color: #00a086;">T0tn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Woorden en woordsoorten</li> </ul> <p>2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ experimenteren met woorden en onderzoeken van woordsoorten</li> </ul> <p style="color: #00a086;">T0mn1 een mondelinge boodschap verwerken</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in mededelingen, vragen, instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)</li> <li>• Informatie beoordelen ( uit oproepen, reclameboodschappen en verhalen uit verschillende media)</li> </ul> <p>7 - 9:</p>
1 waarnemen	2 begrijpen en interpreteren	3 verwerken						
Zich verwonderen Zich verbazen Stilstaan bij Verkennen Zich vragen stellen herkennen	Verwoorden Bespreken Verklaren Vergelijken Verbanden leggen Begrippen ordenen	Redeneren Beoordelen Toepassen Besluiten Verbeteren Aanpassen Plezier beleven						

Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

			<p>Systematisch onderzoeken Creatief denken</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ met hulp van de leraar luisterstrategieën steeds strategischer inzetten:</li> <li>• Een schema maken op basis van de boodschap</li> </ul> <p>T0mn2 een mondelinge boodschap overbrengen</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Spontaan vertellen</li> <li>• Zich expressief uitgen</li> <li>• Informatie overzichtelijk weergeven</li> <li>• Persoonlijk verslag uitbrengen</li> </ul> <p>9 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ spreekgemak ervaren</li> <li>➤ boodschappen overbrengen met: gepaste formuleringen - inhoudelijke samenhang - aandacht voor spreektechnische aspecten - aandacht voor niet-talige aspecten (zoals mimiek en lichaamstaal)</li> </ul>
	<p>↳ LPD 17.1 De leerlingen passen het communicatiemodel toe. Ze houden daarbij rekening met de context en met overeenkomsten en verschillen in Standaardtaal, regionale en sociale taalvariëteiten in het Nederlands.</p> <p><u>Wenken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- De rode tekst: aspecten zoals verbanden leggen, begrippen ordenen, systematisch onderzoeken, verwachten meer van de leerlingen, veronderstellen een hoger abstractieniveau van de leerlingen.</li> <li>- Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen LPD 16 van Nederlands A-stroom.</li> </ul>			<p>T0sn1 een schriftelijke boodschap verwerken</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in instructies, schema's, tabellen en informatieve teksten uit tijdschriften en andere media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit verhalen en informatieve teksten, uit kinderboeken, schoolboeken en andere media)</li> <li>• Informatie beoordelen ( uit verhalen, brieven, uitnodigingen en reclameteksten uit verschillende media)</li> </ul> <p>T0sn3 een schriftelijke boodschap overbrengen</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• vrij schrijven (over gevoelens, ervaringen, gedachten, verwachtingen)</li> <li>• zich expressief uiten (over gevoelens, gedachten, meningen en fantasieën)</li> <li>• informatie overzichtelijk neerschrijven (in aantekeningen, antwoorden, oproepen, instructies, formuleren, correspondentie)</li> </ul> <p>T0tn1 nadenken over taalgebruik en de belangrijkste factoren van een communicatieve situatie. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken</p> <p>7-9:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ bij het nadenken over het communicatiemodel volgende termen kennen en gebruiken: spreken, schrijver - luisteraar, lezer</li> </ul> <p>T0tn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Woorden en woordsoorten</li> </ul> <p>2,5 - 12:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ experimenteren met woorden en onderzoeken van woordsoorten</li> </ul>

Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

<p><b>LPD 18 De leerlingen gebruiken het inzicht in de belangrijkste regels en kenmerken van het Standaardnederlands als taalsysteem ter ondersteuning van hun communicatie: klanken, woorden, betekenissen, zinnen, teksten, spelling en interpunctie.</b></p> <p>Aspecten van het taalsysteem: klanken (fonologisch domein), woorden (morfologisch domein), zinnen (syntactisch domein), teksten (tekstueel domein), betekenissen (semantisch domein), spelling en interpunctie (orthografisch domein).</p> <p>→ zie leerplan</p> <p><u>Wenken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Termen met een onderbroken onderstreping kwamen in het basisonderwijs al aan bod. Voor die zaken hoeft u zeker niet vanaf nul te starten, u kunt verder bouwen op de voorkennis van de leerlingen. Voldoende aandacht voor differentiatie, om zo alle leerlingen aan te spreken, is daarbij erg belangrijk.</li> <li>- Cursief: dit is voor de leraar bedoeld en niet voor de leerling. Inzicht gebruiken, reflecteren op, nadenken over ... betekent ook waarnemen, begrijpen, verwerken (toepassen). → zie leerplan</li> <li>- De leerlingen gaan op zoek naar de informatie die in een zin staat; daarnaast kunnen ze ook zinnen aanvullen met informatie; zinnen beter maken ...</li> <li>- Zinsdelen onderzoeken die zeggen (zie ook sleutelvragen)             <ul style="list-style-type: none"> <li>- over wie of waarover de zin gaat;</li> <li>- wie iets doet, wie iets is of wordt;</li> <li>- wat iemand doet of wat ermee gebeurt (werkwoord(en));</li> <li>- wat of hoe iemand is of wordt (werkwoord + ander woord);</li> <li>- wat, aan wie of voor wie, wanneer, waar, hoe, waarmee, waardoor ... iemand iets doet;</li> <li>- wanneer, waar, waarmee, waardoor ... iemand iets is of wordt.</li> </ul> </li> <li>- De concepten en termen in de lijst: de concepten zijn belangrijk; u maakt een zinvolle keuze wat het gebruik van termen betreft en u houdt daarbij rekening met de leerlingen in je klas.</li> <li>- Het is belangrijk om te kiezen voor effectief gebruik in functie van communicatie. Voor het verkleinwoord: u beperkt de vorming tot de meest voorkomende en focust op het gebruik.</li> </ul>	<p><b>T0tn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken</b></p> <p>Alle onderdelen</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Betekenissen van woorden en woordgroepen</li> <li>• Klank en rijm</li> <li>• Woorden en woordsoorten</li> <li>• Zinnen en zinsdelen</li> <li>• Teksten, tekststructuren en alfabetische ordening</li> <li>• Spelling en interpunctie</li> </ul>
<p><b>↳ LPD 18.1 De leerlingen verwerven inzicht in meer aspecten van het taalsysteem.</b></p> <p>→ zie leerplan</p>	<p><b>T0tn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken</b></p> <p>Alle onderdelen</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Betekenissen van woorden en woordgroepen</li> <li>• Klank en rijm</li> <li>• Woorden en woordsoorten</li> </ul>

Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

		<ul style="list-style-type: none"> <li>• Zinnen en zinsdelen</li> <li>• Teksten, tekststructuren en alfabetische ordening</li> <li>• Spelling en interpunctie</li> </ul>
	<p><b>LPD 19 De leerlingen zetten strategieën in bij informatieverwerking en communicatie.</b>          strategieën bij de receptieve vaardigheden;          strategieën bij de productieve vaardigheden;          strategieën bij de interactie;          compenserende strategieën bij falende communicatie;          strategieën om betekenissen te achterhalen.</p> <p>↳ Samenhang algemene vorming: Engels-Frans LPD 14; Mavo LPD 13</p>	<p><b>TOmn1 een mondelinge boodschap verwerken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in mededelingen, vragen, instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)</li> <li>• Informatie beoordelen ( uit oproepen, reclameboodschappen en verhalen uit verschillende media)</li> </ul> <p><b>TOmn2 een mondelinge boodschap overbrengen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Spontaan vertellen</li> <li>• Zich expressief uiten</li> <li>• Informatie overzichtelijk weergeven</li> <li>• Persoonlijk verslag uitbrengen</li> </ul> <p><b>TOsn1 een schriftelijke boodschap verwerken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in instructies, schema's, tabellen en informatieve teksten uit tijdschriften en andere media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit verhalen en informatieve teksten, uit kinderboeken, schoolboeken en andere media)</li> <li>• Informatie beoordelen ( uit verhalen, brieven, uitnodigingen en reclameteksten uit verschillende media)</li> </ul> <p><b>TOsn2 voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te begrijpen</b></p> <p><b>TOsn3 een schriftelijke boodschap overbrengen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• vrij schrijven (over gevoelens, ervaringen, gedachten, verwachtingen)</li> <li>• zich expressief uiten (over gevoelens, gedachten, meningen en fantasieën)</li> <li>• informatie overzichtelijk neerschrijven (in aantekeningen, antwoorden, oproepen, instructies, formuleren, correspondentie)</li> </ul> <p><b>TOtn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken</b></p> <p>Alle onderdelen</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Betekenissen van woorden en woordgroepen</li> </ul>

Nederlands 1B (SO) – taalontwikkeling (Bao)

	<p>LPD 19.1 De leerlingen kiezen de gepaste strategie.</p> <p><u>Wenken:</u>          - Met dit verdiepingsdoel realiseren de leerlingen LPD 17 van Nederlands A-stroom, cf. de rode stukjes tekst bij de strategieën</p>	<p>IVzv4 specifieke strategieën inzetten om vragen, opdrachten, uitdagingen en problemen efficiënt aan te pakken</p> <p><b>TOmn1 een mondelinge boodschap verwerken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in mededelingen, vragen, instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit instructies en uiteenzettingen uit verschillende media)</li> <li>• Informatie beoordelen ( uit oproepen, reclameboodschappen en verhalen uit verschillende media)</li> </ul> <p><b>TOmn2 een mondelinge boodschap overbrengen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Spontaan vertellen</li> <li>• Zich expressief uiten</li> <li>• Informatie overzichtelijk weergeven</li> <li>• Persoonlijk verslag uitbrengen</li> </ul> <p><b>TOsn1 een schriftelijke boodschap verwerken</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informatie herkennen en selecteren (in instructies, schema's, tabellen en informatieve teksten uit tijdschriften en andere media)</li> <li>• Informatie ordenen, verbinden en samenvatten (uit verhalen en informatieve teksten, uit kinderboeken, schoolboeken en andere media)</li> <li>• Informatie beoordelen ( uit verhalen, brieven, uitnodigingen en reclameteksten uit verschillende media)</li> </ul> <p><b>TOsn2 voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te begrijpen</b></p> <p><b>TOsn3 een schriftelijke boodschap overbrengen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• vrij schrijven (over gevoelens, ervaringen, gedachten, verwachtingen)</li> <li>• zich expressief uiten (over gevoelens, gedachten, meningen en fantasieën)</li> <li>• informatie overzichtelijk neerschrijven (in aantekeningen, antwoorden, oproepen, instructies, formuleren, correspondentie)</li> </ul> <p><b>TOtn2 nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken</b></p> <p>Alle onderdelen</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Betekenissen van woorden en woordgroepen</li> </ul>
--	---	---